

महावेध

राज्यातील महसुल मंडळस्तरावर स्वयंचलित हवामान केंद्र उभारणीचा प्रकल्प

कृषि विभागाने सार्वजनिक खाजगी भागीदारीतुन बांधा-मालकव्हा- चालवा(*Built-Own-Operate-BOO*) तत्वावर महावेध प्रकल्पाची अंमलबजावणीकरण्याकरिता मे.स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस प्रा.लि यांची सेवा पुरवठादार संस्था म्हणुन नियुक्ती केली आहे. प्रकल्पांतर्गत राज्यातील २१०५ महसुल मंडळामध्ये स्वयंचलित हवामान केंद्राची उभारणी करण्यात आली आहे.

महावेध प्रकल्पांतर्गत प्रत्येक स्वयंचलित हवामान केंद्राद्वारे तापमान,पर्जन्यमान,सापेक्ष आर्द्रता,वाऱ्याचा वेग आणि दिशा या हवामान विषयक घटकाची *Real Time* माहितीची नोंद होत असुन दर १० मिनीटांनी सदर माहिती पोर्टलवर उपलब्ध होत आहे. महावेध प्रकल्पाचे मध्यवर्ती व्यवस्थापन कक्ष कृषि महाविद्यालय, पुणे येथे कार्यान्वित आहे.

महावेध प्रकल्पांतर्गत स्वयंचलित हवामान केंद्राद्वारे प्राप्त होणाऱ्या हवामानविषयक माहितीचा उपयोग पीक विमा योजना, हवामान आधारीत पीक विमा योजना,कृषि हवामान सल्ला व मार्गदर्शन,कृषि संशोधन व आपत्ती व्यवस्थापनासाठी होत आहे. तसेच संशोधन व अव्यावसायिक स्वरुपाच्या सेवा देण्यासाठीहवामान घटकांच्या नोंदींची माहिती केंद्र अथवा राज्य शासनाच्या अधिनस्त संस्थांना / विद्यापीठांना संशोधन कार्यासाठी शासन निशुल्क उपलब्ध करुन देण्यात येत आहे.

स्वयंचलित हवामान केंद्राच्या राज्यात निर्माण होणाऱ्या जाळ्यामुळे हवामानाच्या माहितीमध्ये अचुकता येत असुन सदर प्रकल्पातील स्थानिक केंद्राद्वारे उपलब्ध होणारी माहिती शेतकऱ्यांना कळविणेबाबत, कृषि हवामान सल्ल्याबाबत मोबाईल ऍप कार्यान्वित करण्यात आले आहे.

स्वयंचलित हवामान केंद्रावरुन उपलब्ध होणाऱ्या माहितीचा वापर करण्यासंदर्भात स्कायमेट वेदर सर्व्हिसेस , मुंबई यांचेकडुन कृषि आयुक्तालय, सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, जिल्हाधिकारी यांचे कार्यालयास महावेध पोर्टलचा लॉगिन आय डी व पासवर्ड देण्यात आले आहेत.

कक्ष अधिकारी,म-७ , मदत पुर्नवसन मंत्रालय, मुंबई यांचे पत्र क्र एससीवाय -२०१९ / प्रक्र. १३४ /म-७ दि.२२ जुन,२०२० नुसार महसुल विभागामार्फत महसुल मंडळस्तरावर बसविण्यात आलेल्या मॅन्युअल पर्जन्यमापक यंत्राच्या आधारे मिळणारी माहिती न वापरता महावेध प्रणालीची पर्जन्यमानाची आकडेवारी वापरण्यात यावी याबाबत निर्देश दिले आहेत.

महावेध प्रकल्पांतर्गत तांत्रिक सल्लागार स्वयंचलित हवामान केंद्र या पदावर श्री. आर.आर माळी सेवानिवृत्त महानिदेशक , भारत मौसम विभाग, पुणे यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

स्थानिक पातळीवर हवामान केंद्राची आवश्यकता व संरक्षणाबाबत लोकजागृती करणेबाबत सर्व जिल्हाधिकारी यांना कळविले आहे.

स्वयंचलित हवामान केंद्र उभारणीबाबतची सद्य स्थिती ६ ऑक्टोबर, २०२० अखेर

अ.क्र	जिल्हा	महसुल मंडळांची संख्या (३१-१२-२०१८ अखेर)	उभारणी केलेल्या केंद्रांची संख्या (३१-१२-२०१८ अखेर)	नवनिर्मित महसुल मंडळे	महसुल मंडळांची संख्या	उभारणी केलेल्या एकुण केंद्रांची संख्या
१	ठाणे	३२	३१		३२	३१
२	पालघर	२९	२९		२९	२९
३	रायगड	६०	६०		६०	६०
४	रत्नागिरी	६५	६५		६५	६५
५	सिंधुदुर्ग	३९	३९		३९	३९
६	नासिक	९२	९२		९२	९२
७	धुळे	३९	३९		३९	३९
८	नंदुरबार	३६	३६		३६	३६
९	जळगाव	८६	८६		८६	८६
१०	अहमदनगर	९७	९७		९७	९७
११	पुणे	१००	९९	५७	१५७	९९
१२	सोलापूर	९१	९१		९१	९१
१३	सातारा	९१	९१	७	९८	९१
१४	सांगली	६०	६०	८	६८	६०
१५	कोल्हापूर	७६	७६		७६	७६
१६	औरंगाबाद	६५	६५		६५	६५
१७	जालना	४९	४९		४९	४९
१८	बीड	६३	६३		६३	६३
१९	लातूर	५३	५३	७	६०	६०
२०	उस्मानाबाद	४२	४२		४२	४२
२१	नांदेड	८०	८०		८०	८०
२२	परभणी	३९	३९	१३	५१	५१
२३	हिंगोली	३०	३०		३०	३०
२४	बुलढाणा	९०	९०		९०	९०
२५	अकोला	५१	५१	१	५२	५२
२६	वाशिम	४६	४६		४६	४६
२७	अमरावती	८९	८९	१	९०	९०
२८	यवतमाळ	१०१	१०१	९	११०	११०
२९	वर्धा	४७	४७		४७	४७
३०	नागपूर	७०	६८		७०	६८
३१	भंडारा	३४	३४	६	४०	४०
३२	गोंदिया	३३	३३	८	४१	४१
३३	चंद्रपूर	५०	५०		५०	५०
३४	गडचिरोली	४०	४०		४०	४०
	एकुण	२०६५	२०६१	११७	२१८२	२१०५